

Załącznik
do uchwały Nr 339/2016
Zarządu Powiatu w Policach
z dnia 12 maja 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE POLICKIM**

NA LATA 2016 – 2020

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1 Uzasadnienie	3
1.2 Zasady działania programu	3
1.3 Powiązanie programu z innymi dokumentami krajowymi i regionalnymi	3
2. Pojęcie przemocy w rodzinie	4
2.1 Mity a prawda o przemocy	4
2.2 Definicja przemocy	5
2.3 Rodzaje przemocy	6
2.4 Typy i fazy przemocy	7
3. Diagnoza problemu	7
4. Cele programu	12
4.1 Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	12
4.2 Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie	12
4.3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie ...	13
4.4 Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększanie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13
5. Realizacja programu	14
6. Ewaluacja i monitoring	14
Spis tabel	16

1. Wprowadzenie

1.1 Uzasadnienie

Zatwierdzenie „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Polickim na lata 2016 – 2020”, zwanego dalej „Powiatowym Programem”, jest wykonaniem delegacji zawartej w art. 6 ust 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, zwane dalej „PCPR”, jako jednostka organizacyjna Powiatu Polickiego zajmująca się realizacją zadań powiatu w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej podjęło działania mające na celu opracowanie a następnie realizację Powiatowego Programu, który jest kontynuacją Powiatowego Programu na lata 2011 – 2015.

1.2 Zasady działania programu

Założenia Powiatowego Programu, w odniesieniu do form i metod udzielania pomocy osobom doznającym przemocy lub stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, opierają się na następujących zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 395 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163), a także innych organizacji, środowisk i osób realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom;
- 2) jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby, szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

1.3 Powiązanie programu z innymi dokumentami krajowymi i regionalnymi

Zadania określone w Powiatowym Programie są w znacznej mierze kontynuacją podejmowanych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny w Powiecie Polickim zgodnie z realizowanym Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Polickim na lata 2011 – 2015. Powiatowy Program jest zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 oraz z aktami prawnymi obowiązującymi w przedmiotowym zakresie.

2. Pojęcie przemocy w rodzinie

2.1 Mity a prawda o przemocy

Jeszcze do niedawna uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach patologicznych, a agresję pomiędzy członkami rodziny uważano za jedną z wielu normalnych form zachowania w codziennym życiu. Historycznie rzecz ujmując przemoc stosowana przez dorosłą osobę wobec bliskich, w tym wobec dzieci, postrzegana była jako akceptowany sposób sprawowania nad nimi władzy i kontroli. Na gruncie prawa i polityki społecznej podejmowano próby wyróżnienia przemocy społecznie akceptowanej (dopuszczalnej) i nadużywania przemocy, czy „niewłaściwej” przemocy w rodzinie, co znacznie utrudniało wszelkie próby zajęcia się tym problemem.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym zgodę na przemoc. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej mitów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Mity usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia i zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności, czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia.

Tymczasem wiedza naukowa, badania i doświadczenie specjalistów obalają stereotypy i dowodzą, iż:

- 1) przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych osób; bycie małżeństwem czy mieszkanie razem pod jednym dachem w wolnym związku nie daje nikomu prawa do stosowania przemocy, nie zwalnia z odpowiedzialności prawnej; każdy ma prawo a nawet obowiązek reagować na przestępstwo;
- 2) przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego; zdarza się, że lepiej wykształcone osoby są sprawcami przemocy stosującymi często bardziej wyszukane formy przemocy;
- 3) nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy, gdyż ma ona „wiele twarzy”; przemoc to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie czy zastraszanie;
- 4) nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie czy maltretowanie, niezależnie od tego, co zrobił lub powiedział; przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo a nie sprawa rodzinna; służby porządkowe są powołane do ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ściganiu sprawców, niezależnie od tego czy osoba dotknięta przemocą należy czy też nie do rodziny sprawcy;
- 5) ofiary przemocy w rodzinie nie chcą być źle traktowane przez swoich bliskich, starają się bronić siebie i innych zagrożonych przemocą członków rodziny; ofiary przemocy chcą przerwać przemoc, ale pozostając w osamotnieniu często nie potrafią tego zrobić, a będąc w opresji działają często nieracjonalnie, co prowadzi do nasilenia przemocy;

- 6) przemoc domowa niemal nigdy nie jest wyjątkowym, pojedynczym wydarzeniem, ma tendencję do powtarzania się, nie zatrzymana eskaluje i przybiera na sile;
- 7) nikt nie lubi być poniżanym i bitym; osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia; tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc;
- 8) nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za działania dokonywane pod jego wpływem;
- 9) każda osoba niezależnie od tego, czy żyje w związku formalnym, nieformalnym czy jest wolna, jest uprawniona do samodzielnego decydowania o swoim życiu intymnym i zachowaniach seksualnych; małżeństwo nie zmienia definicji gwałtu;
- 10) przemoc jest dążeniem do przejęcia pełnej władzy i kontroli nad innymi osobami; nie ma żadnych danych wskazujących na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy przemocą a chorobą psychiczną; przemoc jest poważnym problemem, który niszczy nie tylko osobę, która jej doświadcza, ale również innych członków rodziny narażonych na uczestniczenie w aktach przemocy, dlatego nie można ukrywać przemocy i pozostawać biernym; ujawnienie problemu i zwrócenie się po specjalistyczną pomoc nie ma nic wspólnego z ujawnianiem tajemnic rodzinnych;
- 11) przemoc w rodzinie nie jest nikomu przeznaczona; doznawanie przemocy przez lata nie oznacza, że tak musi być i że trzeba się z tym pogodzić.

2.2 Definicja przemocy

Przemoc w literaturze specjalistycznej jest definiowana, jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań obejmujących przemoc fizyczną, seksualną i emocjonalną. Jest to ciąg zachowań o charakterze zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanie jej żądaniom i potrzebom sprawcy. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym a rozmaite sposoby wyjaśnienia przyczyn przemocy są użyteczne głównie dlatego, że podkreślają różnorodność czynników uwikłanych w występowanie przemocy domowej. Zbytne uproszczenie powoduje, że rozwiązanie tego problemu wydaje się nadzwyczaj łatwe (na przykład alkoholizm powoduje występowanie przemocy).

Tymczasem praktyka i wiedza wskazują, że przemoc występuje zarówno w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym jak i wolnych od niego. Większość osób nadużywających alkoholu, które pod jego wpływem stają się agresywne wobec członków własnej rodziny, przyznaje się do stosowania przemocy również na trzeźwo. Alkoholizm nie jest przyczyną przemocy ale występującym z nią uwarunkowaniem, podobnie jak wiele innych zjawisk. Niedoskonałości wyjaśnień odwołujących się do pojedynczych czynników

doprowadziły do opracowania modelu psychospołecznego, który integruje socjologiczne i psychologiczne ujęcie przemocy w rodzinie.

Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że: „Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”.

Z definicji tej wynika, że przemoc w rodzinie to ogólne określenie zachowań osób chcących uzyskać przewagę nad inną osobą, z którą mają albo miały bliskie stosunki lub stosunki rodzinne i chcący tę osobę kontrolować. Jest więc to seria zdarzeń, w których dochodzi do złego traktowania fizycznego i psychicznego ofiary. Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się, że jest to działanie:

- 1) intencjonalne i skierowane przeciwko innym członkom rodziny zamierzone działanie lub zaniechanie mające na celu całkowitą kontrolę nad ofiarami;
- 2) naruszające prawa i dobra osobiste ofiar (sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka, na przykład: prawo do nietykalności fizycznej, godności i szacunku);
- 3) wykorzystujące wyraźną asymetrię sił (ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy);
- 4) powodujące ból i cierpienie (sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, co powoduje, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony).

2.3 Rodzaje przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

- 1) przemoc fizyczna, w tym między innymi: bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem oraz zadawanie bólu;
- 2) przemoc psychiczna, tj. sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, na przykład: straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, grożenie zniszczenia rzeczy, upokarzanie czy używanie wulgarnych słów itp.;
- 3) przemoc seksualna czyli w szczególności zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie;
- 4) przemoc finansowa/ ekonomiczna, na przykład: utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej czy też nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu;
- 5) przemoc polegająca na osaczaniu, na przykład: ciągle chodzenie za kimś, śledzenie, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy, zastraszenia lub nękania;

6) przemoc w wymiarze społecznym, tj. zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu czy upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

2.4 Typy i fazy przemocy

Szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić:

- 1) typ przemocy, w której sprawcami są dorośli (przemoc wobec partnerki/a, przemoc wobec dziecka);
- 2) typ przemocy, w której sprawcami są dzieci (przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa);
- 3) typ, w którym sprawcami mogą być dorośli i dzieci (przemoc wobec osób w podeszłym wieku).

Powyższe typy sugerują, iż wzorce agresywnego zachowania mogą być również przekazywane z pokolenia na pokolenie. Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy następujące po sobie fazy:

- 1) faza narastającego napięcia - początkiem w tej fazie jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe; przyczyny takiego stanu rzeczy mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia; okoliczności takie przyczyniają się do sytuacji, w której zaczyna pojawiać się agresja;
- 2) faza ostrej przemocy - gdzie następuje wybuch agresji a sprawca przemienia się w „kata”, który może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych; w fazie tej najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się na przykład wezwać pomoc;
- 3) faza miodowego miesiąca - czas skruchy i okazywania miłości; sprawca zaczyna dostrzegać to co się wydarzyło; próbuje on załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły; w ten sposób sprawca pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy; ofiara wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragnie; sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli i z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

3. Diagnoza problemu

Diagnozę problemu opracowano na podstawie danych będących w posiadaniu PCPR, Komendy Powiatowej Policji w Policach, ośrodków pomocy społecznej, Przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za lata 2013 – 2015.

Na podstawie zestawienia statystycznego Komendy Powiatowej Policji w Policach dotyczącego interwencji domowych na terenie Powiatu Polickiego w latach 2013 – 2015

wynika, że odnotowano ogółem 4342 interwencji domowych. W przypadku 5% interwencji założono procedurę Niebieskiej Karty. Z danych wynika ponadto, że wszczęto 139 postępowań przygotowawczych o znęcanie się nad rodziną, a także 312 postępowań w sprawie o uchylenie się od płacenia alimentów. Dane pokazują, iż osoby pokrzywdzone zgłaszają się po pomoc do służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i korzystają z możliwości ukarania sprawcy, a zatem są świadomi swoich praw.

Tabela 1. Dane w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej dane KPP w Policach

Interwencje domowe:	Lata:			Razem:
	2013	2014	2015	
ogółem	1465	1466	1411	4342
liczba założonych Niebieskich Kart	70	89	76	235
wszczęte postępowania przygotowawcze w sprawie o znęcanie się nad rodziną (art. 207 k.k.)	37	59	43	139
wszczęte postępowania przygotowawcze w sprawie o uchylenie się od płacenia alimentów (art. 209 k.k.)	116	106	90	312

Zgodnie z założeniami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Rodzinie w Powiecie Polickim na lata 2011 – 2015 przyjętego Uchwałą Zarządu Powiatu w Policach z dnia 6 kwietnia 2011 r. Nr 41/2011 PCPR prowadził działania w zakresie udzielania wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez pomoc psychologiczną, terapeutyczną, prawną i socjalną, a także oddziaływania na osoby stosujące przemoc poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.

Ponadto realizowano procedurę Niebieskiej Karty, współpracowano ze służbami i instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, uczestniczono w gminnych zespołach interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy. Poniższe tabele obrazują przypadki przemocy w rodzinie zgłaszane do PCPR z czterech gmin Powiatu Polickiego. Osobami zgłaszającymi były osoby doznające przemocy w rodzinie, świadkowie przemocy ale także instytucje, które nie są wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako uprawnione do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty – A.

Tabela 2. Liczba osób doświadczających przemocy w 2013 r. z podziałem na gminy – dane PCPR

Przemoc:	Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno	Razem:
liczba zgłoszeń	29	2	-	2	33
razem liczba osób w rodzinach	120	7	-	5	132
w tym osoby niepełnosprawne	1	1	-	-	2

Tabela 3. Liczba osób doświadczających przemocy w 2014 r. z podziałem na gminy – dane PCPR

Przemoc:	Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno	Razem:
liczba zgłoszeń	62	2	2	2	68
razem liczba osób w rodzinach	167	8	7	5	187
w tym osoby niepełnosprawne	2	-	-	-	2

Tabela 4. Liczba osób doświadczających przemocy w 2015 r. z podziałem na gminy – dane PCPR

Przemoc:	Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno	Razem:
liczba zgłoszeń	60	1	-	4	65
razem liczba osób w rodzinach	176	2	-	11	189
w tym osoby niepełnosprawne	-	-	-	-	-

Osoby znajdujące się w sytuacji przemocy domowej, wymagające pomocy w formie czasowego schronienia i odizolowania od sprawcy miały zapewnione miejsce w hostelu PCPR, gdzie obok całodobowego pobytu udzielana jest pomoc w postaci usługi interwencji kryzysowej oraz pomocy specjalistów, takich jak psycholog, terapeuta, prawnik czy psychiatra. Z pobytu w hostelu skorzystało w latach 2013-2015 razem 100 osób, w tym 36 osób dorosłych i 64 dzieci.

Tabela 5. Pobyt w hostelu z podziałem na dorosłych i dzieci w latach 2013 – 2015 r. – dane PCPR

Pobyt w hostelu:	Lata:			Razem:
	2013	2014	2015	
dorośli	8	14	14	36
dzieci	13	27	24	64
Razem:	21	41	38	2

Analizując powyższe dane liczbowe można stwierdzić, iż liczba osób korzystających z pomocy w postaci schronienia ma tendencję wzrostową od 2014 r. Może mieć to związek z większym dostępem do takiej formy wsparcia, gdy w 2012 r. PCPR zwiększyło liczbę miejsc w hostelu z 8 na 12. Do hostelu kierowane są osoby przez OPS oraz Policję, w sytuacjach wymagających natychmiastowej pomocy. Poza tym mogą uzyskać wsparcie przez okres 8 godzin w „Pokoju Doraźnego Schronienia”, który funkcjonuje od 2015 r. w siedzibie PCPR. Dodatkowo osoby doznające przemocy w rodzinie mogą uzyskać schronienie w Domach dla Samotnych Matek w Policach i w Karwowie.

Pomoc rodzinie, w której występuje zjawisko przemocy domowej obliuguje również do prowadzenia działań wobec osób ją stosujących. Ta część wsparcia dla rodziny dotkniętej przemocą jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych jest bardzo trudne. Powiat Policki oferuje co roku możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc

w rodzinie. Warunkiem koniecznym jest uznanie faktu stosowania przemocy w rodzinie i chęć zmiany. Głównym celem programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jest redukcja zachowań agresywnych u jego uczestników, kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec partnera oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe. Spodziewane efekty to pozytywne zmiany w postawach i zachowaniach, wzrost krytycyzmu wobec reakcji przemocowych, osłabienie mechanizmów obronnych, zwiększenie szacunku i empatii wobec kobiet, spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie, spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

Tabela 6. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Liczba:	2013	2014	2015	Razem
edycji programu	2	1	1	4
uczestników	15	8	10	33
osób, które ukończyły program	12	5	6	23

Z danych zawartych w tabeli 5 wynika, iż co roku kilkanaście osób uczestniczy w programie korekcyjno-edukacyjnym. W latach 2013 – 2015 w programie uczestniczyły 33 osoby, a 23 z nich go ukończyło, co stanowi około 70% uczestników. Osoby uczestniczące w programie kierowane były przez zespoły interdyscyplinarne z terenu Powiatu Polickiego, były kierowane przez sąd, kuratorów ale także zgłaszały się same. Po zakończeniu edycji realizatorzy monitorują sytuację rodzin, w których miała miejsce przemoc przez okres 3 lat, poprzez kontakt w środowisku oraz współpracę z organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu uzyskania pełniejszej informacji o rzeczywistej sytuacji w rodzinie uczestnika programu. Monitoring oddziaływań jest prowadzony zarówno w trakcie trwania programu, jak i po jego zakończeniu. W latach 2013 – 2015 przeprowadzono monitoring 4 edycji programu korekcyjno – edukacyjnego i ustalono następujące efekty programu korekcyjno – edukacyjnego: wśród 70 % uczestników nastąpiła poprawa zachowań, w rodzinach uczestników programu nie były przeprowadzane interwencje policji, kuratorzy osób stosujących przemoc w rodzinie, instytucje kierujące oraz rodziny sprawców potwierdzają zmianę w zachowaniu,. Wśród 20 % badanych nie nastąpiła poprawa zachowań przemocowych, a w ich rodzinach przeprowadzane były interwencje policji, 2 osoby zostały osadzone w zakładzie karnym, wobec 2 osób prowadzone były postępowania w sądzie karnym. Nie uzyskano informacji o funkcjonowaniu 10 % osób w środowisku rodzinnym i lokalnym z powodu braku możliwości skontaktowania się z nimi (wyjazdy poza granice kraju, zmiana miejsca zamieszkania itp., zgon uczestnika.).

Biorąc pod uwagę fakt, że przemoc w rodzinie jest nadal procederem marginalizowanym i przemilczanym, można uznać, że dotyczy ona jeszcze wielu rodzin, które nie ujawniają problemu. W związku z tym zauważalna jest konieczność intensyfikacji działań w kierunku uwrażliwienia i uświadczenia problemu przemocy w rodzinie, skierowanych do wszystkich mieszkańców powiatu. W stosunku do założonych Niebieskich Kart liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym wyniosła 12%. Z uwagi na fakt,

że marginalna ilość osób stosujących przemoc w rodzinie uczestniczy w programach korekcyjno-edukacyjnych należy podjąć działania prowadzące do tego, aby większa ilość sprawców przemocy zgłaszała się do udziału w programie.

Na terenie Powiatu Polickiego w każdej gminie powiatu powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane przekazane przez przewodniczących zespołów, dotyczące procedury Niebieskiej Karty, w tym ilości prowadzonych i zakończonych procedur oraz ilości osób, których procedura dotyczy z podziałem na gminy.

Tabela 7. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2013 r.

Liczba:		Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno
założonych Niebieskich Kart		70	7	8	1
zakończonych procedur Niebieskiej Karty		70	15	11	1
osób dotkniętych przemocą w rodzinie - ogółem		70	brak danych	69	1
w tym:	kobiety	60	brak danych	20	1
	mężczyźni	8	brak danych	25	0
	dzieci	1	brak danych	24	0

Tabela 8. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2014 r.

Liczba:		Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno
założonych Niebieskich Kart		81	2	23	1
zakończonych procedur Niebieskiej Karty		66	30	23	1
osób dotkniętych przemocą w rodzinie - ogółem		84	brak danych	101	2
w tym:	kobiety	70	brak danych	30	2
	mężczyźni	12	brak danych	33	0
	dzieci	2	brak danych	38	0

Tabela 9. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2015 r.

Liczba:		Gmina Police	Gmina Dobra	Gmina Kolbaskowo	Gmina Nowe Warpno
założonych Niebieskich Kart		67	7	12	0
zakończonych procedur Niebieskiej Karty		19	21	7	0
osób dotkniętych przemocą w rodzinie - ogółem		73	103	66	0
w tym:	kobiety	62	33	19	0
	mężczyźni	7	31	23	0
	dzieci	4	39	24	0

Do zespołów interdyscyplinarnych z terenu Powiatu Polickiego w latach 2013 – 2015 wpłynęły 272 Niebieskie Karty z instytucji i służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, takich jak pomoc społeczna, policja, oświata, służba zdrowia i gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Analiza danych pozwala stwierdzić, iż w stosunku do lat ubiegłych nie ma tendencji wzrostowej w ilości zakładanych kart.

Powyżej przedstawione dane pozwoliły uzyskać pewien obraz zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Polickiego. Trzeba także wziąć pod uwagę, że dane obejmują tylko zgłaszane przypadki przemocy, co nie pozwala na oszacowanie pełnej skali tego zjawiska w społeczności lokalnej.

4. Cele programu

Głównym celem Powiatowego Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Polickiego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- 1) zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększanie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.1 Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania do realizacji:

- 1) diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu;
- 2) prowadzenie lokalnych kampanii promocyjno-informacyjnych;
- 3) współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie; i podmiotami w Powiecie Polickim działającymi na rzecz osób pokrzywdzonych;
- 4) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

4.2 Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadania do realizacji:

- 1) rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:

- 2) nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania specjalistycznej pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i innej;
- 4) opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących zjawiska przemocy;
- 5) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc noclegowych w hostelu lub domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- 6) tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 7) opracowanie i realizacja programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

4.3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Zadania do realizacji:

- 1) ewidencjonowanie podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne;
- 2) przysyłanie zaktualizowanych informatorów powiatowych Prezesowi Sądu Rejonowego w Szczecinie, Prokuratorowi Rejonowemu w Szczecinie, Komendantowi Policji w Policach oraz gminom Powiatu Polickiego;
- 3) stosowanie procedury Niebieska Karta;
- 4) opracowanie ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 5) monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w programie korekcyjno-edukacyjnym;
- 6) badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych poprzez monitorowanie zachowań uczestników przez okres 3 lat po ukończeniu programu.
- 7) opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 8) badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

4.4 Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększanie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania do realizacji:

- 1) wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i stosującymi przemoc w formie między innymi superwizji i coachingu;

- 2) organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Polickiego.

5. Realizacja programu

Powiatowy Program składa się z szeregu interdyscyplinarnych działań, które są ściśle nakierowane na realizację poszczególnych celów operacyjnych. Jednocześnie zakłada się, że realizacja całego Powiatowego Programu przebiegać będzie w sposób, który pozwoli na zachowanie równowagi w poziomie osiągania poszczególnych celów operacyjnych. Taką spójność działań prowadzić będzie do osiągnięcia jak najwyższego poziomu celu głównego.

Powiatowy Program skierowany jest do mieszkańców Powiatu Polickiego, a w szczególności do:

- 1) rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy;
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) świadków przemocy w rodzinie.

6. Ewaluacja i monitoring

PCPR, dla rzeczywistej oceny stopnia wykonania Powiatowego Programu prowadzić będzie analizę wskaźników realizacji celów operacyjnych. Poniżej wymienione wskaźniki będą porównywane w kolejnych latach realizacji Powiatowego Programu, co pozwoli na ocenę poziomu osiągnięcia celów operacyjnych oraz celu głównego. Jednocześnie ocena ta pozwoli na ewentualną modyfikację zakładanych działań.

W odniesieniu do celu 1 wskaźnikami jego realizacji będzie:

- 1) liczba opracowanych diagnoz;
- 2) liczba przeprowadzanych działań promocyjno-informacyjnych, na przykład liczba artykułów prasowych czy liczba konferencji;
- 3) liczba podjętych inicjatyw;
- 4) liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących zjawiska przemocy.

W odniesieniu do celu 2 wskaźnikami jego realizacji będzie:

- 1) liczba usług świadczonych na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą;
- 2) zakres i rodzaj świadczonych usług;
- 3) liczba osób korzystających z poszerzonej oferty usług;
- 4) liczba zlecanych lub wspólnie realizowanych projektów;
- 5) liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych;
- 6) liczba lokalnych kampanii społecznych;
- 7) liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 8) liczba osób uczestniczących w zajęciach;
- 9) liczba osób korzystających z miejsca w hostelu;
- 10) liczba osób umieszczonych w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- 11) liczba lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych i informacyjnych;
- 12) liczba rozmów i interwencji;

- 13) czas dostępności telefonu;
- 14) liczba programów terapeutycznych;
- 15) liczba osób uczestniczących w programach.

W odniesieniu do celu 3 wskaźnikami jego realizacji będzie:

- 1) aktualizowana corocznie baza teleadresowa;
- 2) liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów i organizacji pozarządowych;
- 3) przekazanie informatora wymienionym w pkt 2 podmiotom;
- 4) liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart – A;
- 5) liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych;
- 6) liczba uczestników programu;
- 7) liczba osób które ukończyły program;
- 8) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które powróciły do zachowań przemocowych po ukończeniu programu;
- 9) liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 10) liczba uczestników i liczba osób, które program ukończyły.

W odniesieniu do celu 4 wskaźnikami jego realizacji będzie:

- 1) liczba osób poddanych różnym formom wsparcia;
- 2) liczba przeprowadzonych szkoleń;
- 3) liczba uczestników szkoleń.

Spis tabel

Tabela 1. Dane w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej dane KPP w Policach	8
Tabela 2. Liczba osób doświadczających przemocy w 2013 r. z podziałem na gminy – dane PCPR	8
Tabela 3. Liczba osób doświadczających przemocy w 2014 r. z podziałem na gminy – dane PCPR	9
Tabela 4. Liczba osób doświadczających przemocy w 2015 r. z podziałem na gminy – dane PCPR	9
Tabela 5. Pobyt w hostelu z podziałem na dorosłych i dzieci w latach 2013 – 2015 r. – dane PCPR	9
Tabela 6. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie	10
Tabela 7. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2013 r.	11
Tabela 8. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2014 r.	11
Tabela 9. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez gminne zespoły interdyscyplinarne w 2015 r.	11